

Asia: VN/1872/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi automaatio- ja latauspistelain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne

Ympäristöministeriö on pyytänyt oikeuskanslerilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi automaatio- ja latauspistelain muuttamisesta.

Laissa säädettäisiin uudelleen laaditun rakennusten energiatehokkuusdirektiivin mukaisista vaatimuksista varustaa rakennukset sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä polkupyöräpaikoilla. Vaatimukset koskisivat uusia ja laajamittaisesti korjattavia rakennuksia ja muiden kuin asuinrakennusten osalta myös olemassa olevia rakennuksia. Laissa säädettäisiin myös direktiivin mukaisesta vaatimuksesta asentaa rakennuksiin automaatio- ja ohjausjärjestelmä. Automaatio- ja ohjausjärjestelmät olisi asennettava laissa säädettyjen edellytysten täytyessä ja jos se on teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa.

Esitysluonnos on monin paikoin melko viimeistelemätön. Jatkovalmistelussa olisikin syytä kiinnittää huomiota ainakin seuraaviin seikkoihin.

Ehdotettu 5 §:n 2 momentin poikkeus, jonka mukaan ”rakennuksessa, johon ei tyypillisesti mennä pyörällä, tulee polkupyöräpaikkoja olla niin monta kuin on asianmukaista” jättää avoimeksi sen, mikä taho päättää ja missä menettelyssä, täytyvätkö edellytykset tälle poikkeukselle, eli onko rakennus sellainen, johon ei tyypillisesti mennä pyörällä, ja mikä taho arvioi, montako polkupyöräpaikkaa tällaisessa rakennuksessa on asianmukaista olla ja mikä kulloinkin on asianmukaista. Sama koskee ehdotettujen 5 b ja 5 c §:n 2 momenttia. Sitä vastoin ehdotetussa 6 §:n 2 momentissa sääntely on erilaista, ja siinä on selkeästi annettu kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle toimivalta mukauttaa polkupyörien pysäköintipaikkojen lukumäärää koskevia vaatimuksia erityisestä syystä. Samoin ehdotetussa 6 a §:n 2 momentissa poikkeamistoimivalta on annettu kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle rakentamislupaa myönnettäessä, mutta saman pykälän 3 momentissa on jätetty auki polkupyöräpaikkojen lukumäärä (”asianmukaista”) ja poikkeuksesta päättävä taho. Jatkovalmistelussa sääntelyä kannattaisi vielä täsmentää näiden osalta.

Ehdotetun 10 §:n poikkeuksesta koskien rakennuksen laajamittaisen korjaamisen kustannuksia tarkentamistarpeita jatkovalmistelussa olisi myös syytä tarkastella. Pykälässä todetaan, millä edellytyksellä poikkeuksen voi saada, mutta siinä ei ole säädetty siitä, mikä taho ja missä menettelyssä poikkeuksen myöntää. Pykälästä herää myös kysymys, koskeeko poikkeus rakennuksen laajamittaisen korjaamisen kustannuksia, kuten otsikossa todetaan, vai latauspiste-, esikaapelointi- ja polkupyöräpaikkavelvoitteita. Avoimeksi jää, miten korjaamisen kustannuksista käytännössä edes poikettaisiin. Lisäksi pykälässä viitattujen 5 ja 5 a §:n lähtökohta ei ole laajamittainen korjaus, joten tältäkin osin pykälää olisi syytä täsmentää, eli koskeeko se muun kuin asuinrakennuksen, jolla on enemmän kuin 20 pysäköintipaikkaa, ja julkisen elimen omistaman muun rakennuksen kuin asuinrakennuksen osalta vain rakennuksen laajamittaisen korjauksen kustannuksia. Pykälän yksityiskohtaisten perustelujen mukaan sitä voitaisiin soveltaa myös niissä tapauksissa, joissa ei tosiasiaassa tehdä laajamittaista korjausta, eli pykälä ja sen perustelut eivät näytä olevan ihan sopusoinnussa.

Ehdotetussa 15 §:ssä on asentamisvelvollisuutta koskevia poikkeuksia. Pykälässä ei kuitenkaan säännellä, mikä taho päättää ja missä menettelyssä, täytyvätkö pykälässä luetellut edellytykset 11–13 §:stä poikkeamiselle. Edellytykset ovat kuitenkin melko harkinnanvaraisia, kuten onko järjestelmän asentaminen teknisesti, taloudellisesti tai toiminnallisesti toteutettavissa. Jatkovalmistelussa lainkohtaa olisi syytä täsmentää.

Ehdotetussa 17 §:ssä säädetään valvontaviranomaisesta. Pykälän 1 momenttiin esitetään pykäläviittaukseen muutosta, jolla liikenne- ja viestintäviraston valvontavastuu muutettaisiin koskemaan muun rakennuksen kuin asuinrakennuksen, jolla on enemmän kuin 20 pysäköintipaikkaa, varustamista sähköajoneuvojen latauspisteillä, sekä polkupyörien pysäköintipaikkojen lukumäärää, kun liikenne- ja viestintäviraston valvontavastuu voimassa olevan lain mukaan koskee olemassa olevan rakennuksen varustamista sähköajoneuvojen latauspisteillä. Pykälän yksityiskohtaisten perustelujen mukaan ”liikenne- ja viestintävirasto valvoisi jatkossakin sähköajoneuvojen latauspisteiden varustamista.” Pykälään esitettyä tosiasiallista muutosta ei ole varsinaisesti perusteltu mitenkään.

Lisäksi pykälän 2 momenttiin ei esitetä muutoksia, joten myös kunnan rakennusvalvontaviranomainen valvoisi jatkossa liikenne- ja viestintäviraston kanssa päällekkäisesti 5 §:n noudattamista, mutta toisaalta uusia ehdotettujen 5 a–e §:n sekä 6 a §:n tai 14 §:n velvoitteiden noudattamiseen ei ehdotuksessa esitetä ollenkaan valvontaa. Jatkovalmistelussa tulisi vielä harkita, olisiko myös näiden säännösten noudattamisen valvonnasta tarpeellista säätää. Lain 17 §:n 2 momenttia olisi suositeltavaa tarkastella myös siltä kannalta, että viranomaisen valvontavaltuudet kirjoitettaisiin kyseiseen lakiin ilman lainsäädännön kokonaisuutta tarpeettomasti monimutkaistavaa viittaussäännöstä toisen lain mukaisesti valvontakeinoihin.

Lain 18 §:n tarkastusoikeuden osalta jatkovalmistelussa voitaisiin vielä miettiä, onko rajaus pysyväisluonteisiin asumiseen käytettäviin tiloihin ollenkaan tässä yhteydessä tarpeen, kun

valvonnan kohteena on muu rakennus kuin asuinrakennus, jossa oletettavasti ei siis asumiseen käytettäviä tiloja ole. Myös 4 luvun otsikointia ja rakennetta kokonaisuudessaan voisi olla aiheellista tarkastella jatkovalmistelun yhteydessä. Esimerkiksi lain 19 §:n otsikko on pakkokeinot, mutta siinä ei tosiasiaassa säädetä pakkokeinoista, vaan niistä säädetään vasta 20 §:ssä otsikon uhkasakko ja teettämishukka alla.

Esitys on paikoin myös teknisesti heikkolaatuinen, joista muutamana esimerkkinä mainitsen seuraavat:

- ☐ Ehdotetun 3 §:n määritelmissä käytetään termiä ”älylataus”, kun taas 7 §:ssä käytetään termiä ”älykäs lataus”. Mikäli jotain määritellään, tulee laissa jatkossa käyttää tätä määriteltyä termiä. Muutenkin on hyvä käyttää samaa terminologiaa kauttaaltaan.
- ☐ Esityksessä puhutaan paikoin polkupyöräpaikoista ja paikoin polkupyörien pysäköintipaikoista. Terminologia olisi syytä pitää yhtenäisenä saman lain sisällä.
- ☐ Ehdotetun 11 §:n luettelointeja olisi syytä vielä teknisesti tarkistaa.
- ☐ Ehdotetun 15 §:n 2 momentissa toistetaan tarpeettomasti sana ”toteutettavissa” kahteen kertaan.
- ☐ Ehdotetusta 19 §:stä on ilmeisesti erehdyksessä poistettu sana ”ei”.

Nyholm Elina
Oikeuskanslerinvirasto - Oikeuskansleri